

Sygn. akt IV Ca 350/13

POSTANOWIENIE

Dnia 5 września 2013 r.

Sąd Okręgowy w Płocku IV Wydział Cywilny - Odwoławczy

w składzie następującym :

Przewodniczący: SSO Barbara Kamińska (spr.)

Sędziowie: SSO Katarzyna Mirek - Kwaśnicka

SSR del. Anna Ostrowska

Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Pietrzak

po rozpoznaniu w dniu 5 września 2013 r. na rozprawie w P.

sprawy z wniosku (...) S.A. w K.

z udziałem A. G. , K. G.

o stwierdzenie zasiedzenia służebności

na skutek apelacji uczestników

od postanowienia Sądu Rejonowego w Sierpcu z dnia 6 listopada 2012 r.

sygn. akt I Ns 465/11

postanawia:

1. zmienić zaskarżone postanowienie w p. 1 i 2 i wnioski oddalić;
2. zasądzić od (...) S.A. w K. na rzecz A. i K. małż. G. kwotę 781,40 (siedemset osiemdziesiąt jeden i 40/100) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania za II instancję.

Sygn. akt IV Ca 350/13

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 06.11.2012 roku sygn. akt I Ns 465/12 Sąd Rejonowy w Sierpcu (...) Spółka Akcyjna w K. nabyły przez zasiedzenie z dniem 01 stycznia 2003 roku służebność gruntową, o treści odpowiadającą służebności przesyłu, obciążającą nieruchomość położoną w B. gmina S., oznaczoną w ewidencji gruntów i budynków jako działka numer (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Sierpcu IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...) która to służebność polega na prawie lokalizacji i korzystania z urządzeń w postaci napowietrznej linii energetycznej 400 kV relacji G. -P., wspartej na słupach osadzonych w gruncie, w pasie gruntu na działce numer (...), oznaczonym symbolem SG1 na mapie sporządzonej przez geodetę M. S., zarejestrowanej w (...) Ośrodku (...) w S. w dniu 01.10.2012 za nr (...) - (...) oraz na prawie korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do eksploatacji, konserwacji, remontów i modernizacji urządzeń elektroenergetycznych zgodnie z ich przeznaczeniem oraz prawem wejścia i wjazdu odpowiednim sprzętem na nieruchomość obciążoną (pkt 1), stwierdził, iż (...) Spółka Akcyjna w K. nabyły przez zasiedzenie z dniem 01 stycznia 2003 roku służebność gruntową, o treści odpowiadającą służebności przesyłu, obciążającą nieruchomość położoną w P. gmina S., oznaczoną w ewidencji gruntów i budynków

jako działka numer (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Sierpcu IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...), która to służebność polega na prawie lokalizacji i korzystania z urządzeń w postaci napowietrznej linii energetycznej 400 kV relacji G. -P., wspartej na słupach osadzonych w gruncie, w pasie gruntu na działce nr (...), oznaczonym symbolem SG1 na mapie sporządzonej przez geodetę M. S., zarejestrowanej w (...) Ośrodku (...) w S. w dniu 01.10.2012 za nr (...) - (...) oraz na prawie korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do eksploatacji, konserwacji, remontów i modernizacji urządzeń elektroenergetycznych zgodnie z ich przeznaczeniem oraz prawem wejścia i wjazdu odpowiednim sprzętem na nieruchomość obciążoną (pkt 2); nakazał pobrać od (...) Spółka Akcyjna w K. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 2 584,19 złotych tytułem wydatków poniesionych w sprawie (pkt 3), w pozostałym zakresie pozostawił strony przy poniesionych kosztach postępowania związanych z ich udziałem w sprawie (pkt 4).

Powyższe rozstrzygnięcie zostało oparte na następujących ustaleniach i ocenie prawnej:

Właścicielami nieruchomości położonej w miejscowości B., gmina S. składającej się z działki numer (...), dla której Sąd Rejonowy w Sierpcu prowadzi księgę wieczystą nr (...) oraz nieruchomości położonej w miejscowości P., gmina S. składającej się z działki nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Sierpcu prowadzi księgę wieczystą nr (...) są A. i K. małżonkowie G.. Przez teren tych nieruchomości przebiega linia elektroenergetyczna 400kV P.-G., wsparta na słupach.

W celu założenia tejże linii zostały wydane w dniach 21.10.1977 roku, 15.07.1978 roku, 10.10.1978 roku, 20.11.1978 roku decyzje organów administracji rządowej oraz Gminy S. i G., zezwalające w trybie art. 35 ustawy z dnia 24 października 1974 roku Prawo Budowlane i art. 35 i 36 ustawy z dnia 12.03.1958 roku o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości - Zakładowi (...) na wejście na grunt celem założenia i przeprowadzenia w/w linii.

Realizując postanowienia w/w aktów prawnych, na działkach nr (...) , stanowiących własność uczestników postępowania, w 1982 roku została oddana do użytku i nadal jest eksploatowana napowietrzna linia elektroenergetyczna o napięciu 400 kV relacji P. - G., stanowiąca początkowo własność Skarbu Państwa, na rzecz którego działał Północny O. Energetyczny w B. - Przedsiębiorstwo Państwowe. Z dniem 31.12.1988 roku uległ on podziałowi, w wyniku którego powstały przedsiębiorstwa państwowe, między innymi Zakład (...) z siedzibą w T. - Przedsiębiorstwo Państwowe, który stał się właścicielem powyżej opisanej linii elektroenergetycznej. Zarządzeniem z dnia 12.07.1993 roku w wyniku podziału zakładu energetycznego, zorganizowaną część przedsiębiorstwa, w tym także linię elektroenergetyczną o napięciu 400 kV relacji P. G. wniesiono do spółki akcyjnej (...) S.A. z siedzibą w W.. W 2007 roku nastąpiła zmiana nazwy firmy na (...) Spółka Akcyjna, która z kolei z dniem 31.01.2007 roku przekształcona została w (...) S.A. w K.. Odcinek linii przebiegający w granicach nieruchomości stanowiących własność uczestników nie podlegał przebudowie i do chwili obecnej jego lokalizacja nie uległa zmianom.

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił na podstawie zeznań zgłoszonych świadków oraz załączonych przez zainteresowanych dokumentów.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd I instancji uznał wniosek za zasadny. Wskazał, że zgodnie z treścią przepisu art. 172 § 1 i 2 k.c. i art. 9 ustawy z dnia 28 lipca 1990 roku o zmianie ustawy - kodeks cywilny, zasiedzenie nieruchomości, którego bieg rozpoczął się przed dniem 01 października 1990 roku może nastąpić, jeżeli posiadacz posiadał samoistnie nieruchomość w dobrej wierze przez okres 20 lat a w złej przez okres 30 lat. Jeżeli natomiast okres posiadania zakończył się przed 01 października 1990 roku, dla nabycia własności w drodze zasiedzenia wystarczał okres 10 bądź 20 lat w zależności od dobrej lub złej wiary. W sytuacji, kiedy okres zasiedzenia zakończył się po dniu 01 października 1990 roku do biegu terminu zasiedzenia zastosowanie mają aktualnie obowiązujące przepisy art. 172 k.c. przewidujące 30 letni termin zasiedzenia dla posiadania nieruchomości w złej wierze i 20 letni okres posiadania nieruchomości w dobrej wierze.

Sąd dodał, że warunkiem koniecznym nabycia własności poprzez zasiedzenie jest posiadanie samoistne nieruchomości, które cechuje się faktycznym władaniem nieruchomością tak jak właściciel, to jest z wyłączeniem innych osób i w granicach prawa własności, co stanowi manifestację koniecznej woli posiadania. Stan posiadania współtworzą fizyczny element (corpus) władania rzeczą oraz intelektualny element zamiaru (animus) władania rzeczą

dla siebie, przy czym dla oceny samoistności posiadania kierować się należy, także z uwagi na względy praktyczne, manifestowanym na zewnątrz wobec otoczenia zachowaniem posiadacza.

Jak podał Sąd Rejonowy, przepisy Kodeksu Cywilnego odnoszą się *expressis verbis* do nabycia przez zasiedzenie własności nieruchomości. Jednakże ustawodawca w art. 292 k.c. dopuścił także możliwość zasiedzenia służebności gruntowej, która może zostać nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i "widocznego urządzenia". Do nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu cywilnego o zasiedzeniu własności nieruchomości. Co za tym idzie także do zasiedzenia służebności gruntowej stosuje się między innymi terminy widziane w art. 172 k.c.

Sąd przypomniał, że służebność gruntowa zdefiniowana jest w przepisach art. 285-295 k.c. Zakres służebności gruntowej i sposób jej wykonywania, oznacza się w braku innych danych, według współzycia społecznego przy uwzględnieniu zwyczajów miejscowych (art. 287 k.c.).

Dodał, że powszechnie akceptowaną w doktrynie jak i w orzecnictwie jest dopuszczalność nabycia służebności gruntowej przez przedsiębiorstwo energetyczne polegające na prawie do usytuowania na cudzej nieruchomości urządzeń energetycznych służących do przesyłania energii elektrycznej. Służebność ta ze swej istoty rozciąga się także na uprawnienie do korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do eksploatacji, konserwacji, remontów i modernizacji tych urządzeń. Aprobowanym jest także pogląd, iż służebność ta może być ustanowiona zarówno w drodze czynności prawnej jak i w trybie nabycia przez zasiedzenie (art. 292 k.c.), także na rzecz przedsiębiorstwa – bezprzedmiotowe jest wówczas oznaczanie „nieruchomości” władnącej. Znalazło to odzwierciedlenie między innymi w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 17.01.2003 roku, III CZP 79/02, postanowieniu z dnia 04.10.2006 roku, II CSK 119/06, w uchwale z dnia 7.10.2008 roku, III CZP 89/08 oraz w wyroku z dnia 02.12.2008 roku, II CSK 389/08.

Wobec powyższego Sąd Rejonowy uznał za dopuszczalne zasiedzenie przez przedsiębiorstwo energetyczne służebności polegającej na prawie do usytuowania na nieruchomości uczestników urządzeń energetycznych służących do przesyłania energii elektrycznej oraz korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do eksploatacji, konserwacji, remontów i modernizacji tych urządzeń. Posadowienie jak i korzystanie z urządzeń przesyłowych, dla dobra wspólnego mieszkańców, jakim jest dostęp do energii elektrycznej, czyni w ocenie Sądu zadość zasadom współzycia społecznego, tym samym celom społeczno-gospodarczym nieruchomości obciążonej.

Zdaniem Sądu przesłanka samoistności posiadania została spełniona poprzez wybudowanie urządzenia, korzystanie z niego, konserwowanie go.

Sąd ustalił na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, iż objęcie w posiadanie linii energetycznej nastąpiło w 1982 roku, przy czym z uwagi na brak precyzyjnie określonej daty, z ostrożności procesowej Sąd przyjął, iż nastąpiło to z całą pewnością od 01.01.1983 roku. Jak wynika bowiem z zeznań przesłuchanych na tę okoliczność świadków oraz załączonych do akt sprawy dokumentów, w tym roku pobudowana linia została podłączona do sieci i wtedy popłynął nią prąd.

Sąd nie miał wątpliwości, iż do chwili obecnej, wnioskodawca i jego poprzednicy prawni korzystali nieprzerwanie z urządzenia technicznego w postaci napowietrznej linii energetycznej przebiegającej nad działką uczestników. Oni sami zdawali sobie sprawę, iż urządzenia znajdujące się na ich nieruchomości są własnością wnioskodawcy i to on jest zobowiązany do ich konserwacji i właściwego zabezpieczenia. Napowietrzna linia energetyczna (przewody i wsporniki słupy) stanowi pod względem funkcjonalnym jedną całość, Sąd przyjął więc, że jest to złożona rzecz, której zasięg i granice wyznacza infrastruktura w postaci stacji energetycznych. Ustalił też, że z materiału dowodowego nie wynika również, aby uczestnicy podejmowali jakiegokolwiek działania czyniąc niemożliwym lub utrudnionym korzystanie z powyżej opisanych urządzeń, posadowionych na ich nieruchomości.

Sąd wskazał, że objęcie służebności nastąpiło przed dniem 01.02.1989 roku, to jest w okresie obowiązywania zgodnie z art. 128 k.c. zasady jednolitej własności Skarbu Państwa, kiedy to przedsiębiorstwo państwowe będące poprzednikiem

prawnym wnioskodawcy nie miało zdolności do wykonywania we własnym imieniu posiadania (w tym posiadania służebności), nabywania własności rzeczy lub praw. Działalność gospodarcza wykonywana przez przedsiębiorstwo państwowe była formą prowadzenia działalności gospodarczej państwa, wszelkie zobowiązania i prawa powstające w związku z prowadzeniem tej działalności ciążyły lub przysługiwały Skarbowi Państwa. W związku z tym posiadanie prowadzące do zasiedzenia wykonywane do dnia 01.02.1989 roku przez przedsiębiorstwa państwowe miały charakter dzierżenia, które było wykonywane w imieniu i dla Skarbu Państwa zaś posiadaczem był Skarb Państwa.

W odniesieniu do posiadania służebności przedmiotowej linii, wybudowanej w 1982 roku, jak przyznał Sąd, jej posiadaczem był także Skarb Państwa oraz będące poprzednikiem prawnym wnioskodawcy przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) z siedzibą w T. - Przedsiębiorstwo Państwowe, które w wyniku zmiany art. 128 k.c. z dniem 01.02.1989 roku uzyskało zdolność nabywania i wykonywania praw we własnym imieniu i na własną rzecz. Zgodnie zaś z treścią art. 176 k.c. jeżeli podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienie posiadania, obecny posiadacz może doliczyć sobie do czasu, przez który sam posiada, czas posiadania poprzednika. Służebność przesyłu, a także służebność nabywana przed wprowadzeniem tej instytucji do systemu prawnego odpowiadająca treścią służebności przesyłu, stanowi prawo związane z własnością urządzenia, o którym mowa w art. 49 k.c.

Przedmiotowa służebność związana jest z własnością linii elektroenergetycznych 400kV zlokalizowanych w granicach nieruchomości stanowiącej własność uczestnika postępowania. Linia ta jest połączona fizycznie i funkcjonalnie ze stacją elektroenergetyczną G. - W., która wraz z linią 440 kV G. - P., zarządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 09.07.1993 roku została przekazana spółce akcyjnej (...) S.A. w W.. W ocenie Sądu stanowi ono dokument stwierdzający przekazanie przez Skarb Państwa na rzecz tej spółki posiadania zarówno budynków stacji i powiązanych z nią linii, szczegółowo opisanych w załączniku, jak i posiadania służebności polegających na prawie lokalizacji tych linii w granicach nieruchomości obciążonej, co też pozwala doliczyć na podstawie art. 176 k.c. do czasu posiadania służebności związanej z liniami wybudowanymi w 1982 roku przez wnioskodawcę i jego poprzedników, czasu posiadania tej służebności przez Skarb Państwa.

Sąd wskazał, że w okolicznościach sprawy bezsporne było, że wnioskodawca (jego poprzednik prawny) - wszedł w posiadanie nieruchomości uczestników postępowania na podstawie przepisów obowiązującej ówczesnie ustawy z dnia 12.03.1958 roku o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości, w oparciu o które została wydana decyzja Naczelnika Gminy S. w sprawie zezwolenia na wejście na grunt zgodnie z art. 35 tejże ustawy. Sąd brał pod uwagę fakt, iż w aktach sprawy brak jest oryginału tego dokumentu, a kserokopie ze względu na brak podpisu nie mają waloru dowodu z dokumentu. W niniejszej sprawie kserokopia została przedłożona wraz z poświadczeniem za zgodność z oryginałem, co pozwala uznać ją jako dokument. Ten akt administracyjny nie został uchylony. Brak jest także jakichkolwiek danych, aby stwierdzono jego niezgodność z prawem.

Sąd Rejonowy orzekający w przedmiotowej sprawie podzielił wyrażony w analogicznej sprawie pogląd, iż ograniczenie własności na podstawie art. 35 u.z.t.w.n. mieści się w granicach szeroko rozumianego wywłaszczenia, co wiąże się z trwałością stanu, jaki decyzja stwarza, obejmując sobą każdoczesnego właściciela nieruchomości, której dotyczy oraz każdoczesnego przedsiębiorcę przesyłowego wstępującego w miejsce pierwotnego adresata decyzji. Takiego rozumienia powyższego przepisu wymaga funkcja, jaką on realizuje, znajdując się w rozdziale piątym ustawy o szczególnym trybie wywłaszczenia a nie o czasowym zajęciu nieruchomości, które jest regulowane w ustawie w rozdziale szóstym, gdzie występuje też pojęcie "oznaczonego czasu" (wyroki SN z dnia 09.01.2008 roku, II CSK 432/07 oraz z dnia 21.02.2009 roku, II CSK 394/08).

Sąd podał, że niekiedy w orzecznictwie łączy się ze sobą trwałe ograniczenie własności nieruchomości spowodowane decyzją z art. 35 ust. 1 u.z.t.w.n. ze skutkiem, jakim jest obowiązek udostępnienia nieruchomości w celu przeprowadzenia czynności konserwatorskich, gdy to potrzebne (art. 35 ust. 2 u.z.t.w.n.), a co pozwala uznać to ograniczenie "za swojego rodzaju służebność, nazywaną służebnością publiczną lub służebnością przesyłową, która po wydaniu takiej decyzji administracyjnej powstawała z mocy prawa" (postanowienie SN z dnia 17.12.2008 roku, I CSK 171/08, podobnie wyrok SN z dnia 29.01.2008 roku, IV CSK 410/07). Tak to też nazywała doktryna, niemal jednomyślna co do trwałych skutków decyzji administracyjnej, natomiast podzielona między koncepcję o

służebności publicznoprawnej a ograniczeniem własności, zgodnym z granicami tego prawa, wytyczonymi przez art. 140 k.c. Powyższe stanowisko o trwałości ograniczenia własności zostało również przyjęte w orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego, w którym uznano art. 35 u.z.t.w.n. za *lex specialis* w stosunku do przepisów właściwego wywłaszczenia pozbawiającego w ogóle prawa własności (wyrok NSA z dnia 18.06. 2008 r. I OSK 954/07, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20.01.2010 roku III CZP 116/09). Stwierdził zatem, że *ratio legis* przepisów upoważniających do wydania decyzji administracyjnej w celu umożliwienia tzw. przedsiębiorstwu przesyłowemu wstępu na cudzą nieruchomość w celu założenia a potem eksploatacji i konserwacji urządzeń służących do przesyłu różnych postaci energii, stanowi nie tylko uprawnienie do wejścia na grunt w czasie zakładania tych urządzeń i ich konserwacji, ale o możliwości realizowania zadań i celów gospodarczych, którym te urządzenia służą. Jeśli są to urządzenia podziemne, np. rury wodociągowe, to stopień uciążliwości zobowiązanego a zatem ograniczenie jego własności będzie mniejsze, wzmagając się, np. gdy trzeba te urządzenia wymieniać; jeśli są to urządzenia nadziemne, np. linie energetyczne, to uciążliwości w znoszeniu ich obecności zależą od tego np., czy są liniami niskiego, czy wysokiego napięcia; jeśli są to naziemne rurociągi gazowe, to z ich natury wynika, iż z reguły spowodują wyłączenie w pasa gruntu z dotychczasowego użytkowania, tak jak w sprawie będącej przyczyną rozpoznawania niniejszego zagadnienia prawnego. Ograniczenie własności nieruchomości będzie w każdym przypadku tak długo trwało, jak długo dane urządzenie przesyłowe będzie potrzebne do celów, które spowodowały jego zainstalowanie i utrzymywanie. W związku z tym posiadanie wnioskodawcy Sąd ocenił jako posiadanie w dobrej wierze - miał on usprawiedliwione podstawy do przekonania, że przysługuje mu odpowiednie prawo do władania nieruchomością, w szczególności prawo do władania nią w zakresie przysługującej mu ustawowo służebności przesyłu.

W związku z powyższym Sąd stwierdził, iż 20 letni okres posiadania upłynął z dniem 01 stycznia 2003 roku. Tym samym, poprzednik prawny wnioskodawcy, nabył przez zasiedzenie z dniem 01 stycznia 2003 r. służebność gruntową na zasadach i w sposób szczegółowo opisanych w sentencji orzeczenia.

O kosztach postępowania Sąd orzekł w oparciu o art. 520 k.p.c. i art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Apelację od powyższego postanowienia wywiedli uczestnicy postępowania A. i K. małżonkowie G.. Zaskarżając postanowienia w zakresie, w jakim stwierdza zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, zarzucił:

1. Naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów oraz zasady bezpośredniości, a także art. 3 k.p.c. przez przyjęcie, że bieg terminu zasiedzenia rozpoczął się najpóźniej z dniem 31.12.1982 roku - mimo że okoliczność ta nie wynikała jednoznacznie z zeznań świadków (którzy zeznawali w znacznej mierze na podstawie dokumentów posiadanych przez wnioskodawczynię) a wnioskodawczyni - mimo posiadania dokumentów, z których okoliczność ta powinna jednoznacznie wynikać („paszportów” linii energetycznych) - ich nie przedstawiła; naruszenie to w sposób oczywisty miało wpływ na wynik postępowania,
2. Rażąco naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów - przez przyjęcie, że pismo (nazwane decyzją) z dnia 20.11.1978 roku - stanowi decyzję administracyjną wydaną w trybie art. 35 Ustawy o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości skuteczną względem uczestników i dotyczącą ich nieruchomości,
3. Dowolne przyjęcie początku terminu zasiedzenia - brak bowiem jakichkolwiek dowodów, że we wskazanej dacie poprzednik prawny wnioskodawczyni w jakikolwiek sposób zmanifestował objęcie służebności w posiadanie albo żeby uczestnicy wiedzieli o rozpoczęciu eksploatacji tych urządzeń,
4. Naruszenie prawa procesowego, które miało oczywisty wpływ na wynik postępowania, przez przyjęcie za podstawę rozstrzygnięcia odpisów dokumentów, mimo że wnioskodawczyni nie przedłożyła ich oryginałów - do czego została zobowiązana przez Sąd. Nadto odpisy te sporządzone zostały niezgodnie z art. 6 ust. 3 Ustawy o radcach prawnych.

Niezależnie od powyższego zaskarżonemu postanowieniu zarzucił naruszenie prawa materialnego przez przyjęcie, że wejście w posiadanie nieruchomości uczestników w zakresie służebności przesyłu na podstawie oryginałów

dokumentów, których odpisy zostały załączone do wniosku wypełniało podstawy do przyjęcia dobrej wiary, a ewentualne wykonywanie przez poprzednika prawnego wnioskodawczyni posiadania nieruchomości uczestników w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu na podstawie posiadanego tytułu prawnego mogło prowadzić do zasiedzenia służebności; bieg zasiedzenia nie wymaga istnienia nieruchomości władnącej, do której podmiotowi, na którego rzecz biegnie zasiedzenie przysługuje prawo własności lub użytkowania wieczystego; przyjęcie, że bieg zasiedzenia rozpoczyna się z chwilą wybudowania urządzeń przesyłowych, a nie z chwilą, gdy początek ich eksploatacji stał się wiadomy właścicielowi, przez którą to nieruchomość urządzenie to przebiega; stwierdzenie zasiedzenia służebności, której część ma charakter bierny - a zatem w tej części niepodlegającej zasiedzeniu.

Skarżący wnieśli o zmianę zaskarżonego orzeczenia i oddalenie wniosku o stwierdzenie zasiedzenia. Nadto o zasądzenie od wnioskodawcy zwrotu kosztów postępowania za obie instancje - wg przynajmniej podwójnych stawek wynikających z norm przepisanych, co uzasadnione jest nakładem pracy koniecznej w niniejszym postępowaniu oraz opłaty od apelacji.

W odpowiedzi na apelację uczestników postępowania wnioskodawca wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie na swą rzecz kosztów zastępstwa prawnego za instancję odwoławczą według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się zasadna.

Analiza zaskarżonego orzeczenia poprzez pryzmat zarzutów apelacji i materiału dowodowego zebranego w sprawie prowadzi do wniosku, że Sąd I instancji dopuścił się naruszeń, wobec czego zaskarżone rozstrzygnięcie nie mogło się ostać.

Elektroenergetyczna linia napowietrzna 400kV P. - G., o której mowa we wniosku, została wybudowana na podstawie decyzji administracyjnej wydanej w trybie art. 35 ustawy z dnia 12.03.1958 roku o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości (Dz.U. z 1974 r., Nr 10, poz. 64 ze zm.). Były to m.in. decyzje Naczelnika Gminy w R. z dnia 15.07.1978 roku, znak: 8030/5/78, Naczelnika Gminy w S. z dnia 20.11.1978 roku, znak (...) oraz Naczelnika Gminy w G. z dnia 10.10.1978 roku, numer (...). Przepis cytowanej ustawy w ustępie 1 przewidywał, że przedsiębiorstwa państwowe mogły za zezwoleniem naczelnika gminy - a w miastach prezydenta lub naczelnika miasta (dzielnic) - zakładać i przeprowadzać na nieruchomościach, zgodnie z zatwierdzoną lokalizacją szczegółową, ciągi drenażowe, przewody służące m.in. do przesyłania elektryczności oraz urządzenia techniczne łączności i sygnalizacji, a także inne podziemne lub nadziemne urządzenia techniczne niezbędne do korzystania z tych przewodów i urządzeń. Stanowił również w ustępie 2, że osobom upoważnionym przez właściwy organ, instytucję lub przedsiębiorstwo państwowe przysługuje prawo dostępu do tych przewodów i urządzeń w celu wykonywania czynności związanych z ich konserwacją. Przepis ten we wskazanych w nim okolicznościach dawał zatem podstawę do ograniczenia własności nieruchomości, mieszczącego się w granicach szeroko rozumianego pojęcia wywłaszczenia. Skutkiem ostatecznej decyzji administracyjnej wydanej na podstawie tego przepisu było zaś ustanowienie trwałego obowiązku znoszenia przez właściciela stanu ukształtowanego przebiegiem zainstalowanego urządzenia przesyłowego.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego i literaturze wyrażany jest pogląd, że ograniczenie własności nieruchomości ustanowione na podstawie art. 35 ust. 1 cytowanej wyżej ustawy to szczególnego rodzaju służebność gruntowa, nazywana służebnością publiczną lub służebnością przesyłową, która po wydaniu takiej decyzji administracyjnej powstawała z mocy prawa. Zaznaczyć należy jednak, że opisane powyżej skutki mogły powstać wyłącznie w sytuacji uzyskania przez decyzję administracyjną cech decyzji ostatecznej. Dopiero bowiem ostateczna decyzja powodowała niemożność ponownego orzekania w tej samej sprawie i tym samym stabilizowała wynikające z niej skutki prawne. Decyzja oprócz wymagań formalnych co do jej ważności, winna była dokładnie konkretyzować teren przez który określona linia miała przebiegać (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 2002 r., V CKN 1863/00, wyrok SN z dnia 8 czerwca 2005 r., V CK 679/04, i wyrok SN z dnia 8 czerwca 2005 r., V CK 680/04 oraz uchwała z dnia 10 listopada 2005 r., III CZP 80/05).

Zgodnie z utrwalonym już poglądem w orzecznictwie Sądu Najwyższego objęcie przez przedsiębiorstwo państwowe cudzej nieruchomości w posiadanie na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (jedn. tekst: Dz.U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64 ze zm.) w celu budowy urządzeń przesyłowych uzasadnia przyjęcie dobrej wiary tego przedsiębiorstwa jako posiadacza służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu.

Dokładna analiza przedłożonych do akt niniejszej sprawy decyzji, zezwoleń czy pism dotyczących opisanej linii napowietrznej nie pozwala na zindywidualizowanie terenu działek przez, które lina miała przebiegać czy też właścicieli tychże działek. Złożone decyzje na podstawie, których wzniesiono linię tj. Naczelnika Gminy w R. z dnia 15.07. 1978 roku, znak: 8030/5/78, Naczelnika Gminy w S. z dnia 20.11.1978 roku, znak (...) oraz Naczelnika Gminy w G. z dnia 10.10.1978 roku, numer (...) nie wskazują wprost na działkę stanowiącą własność uczestników postępowania, przez którą przebiega opisana powyżej linia napowietrzna elektroenergetyczna. Z treści zezwolenia nie wynika przez jakie konkretnie działki będzie przebiegać wybudowana w 1982 roku lina relacji P. – G.. Zezwolenie wskazuje jedynie, iż jest to lina relacji P. - G., która to przebiega przez nieruchomości prywatne według załączonego wykazu. W zgromadzonym zaś materiale dowodowym brak tegoż wykazu.

W obliczu powyższego Sąd Rejonowy błędnie przyjął, iż okoliczności sprawy uzasadnią przyjęcie po stronie poprzednika prawnego wnioskodawcy dobrej wiary. Brak w opisanych powyżej dokumentach skonkretyzowania terenu działek przez, które linia miała przebiegać, uzasadnia przyjęcie po jego stronie złej wiary jako posiadacza służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Zła wiara w kontekście art. 172 § 2 k.c. w zw. z art. 9 ustawy z dnia 28 lipca 1990 roku o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 55, poz. 321) w zw. z art. 292 k.c. w zw. z art. 305⁴ k.c. uzasadnia przyjęcie 30 letniego terminu zasiedzenia.

W sprawie jednakże należy zwrócić uwagę na to, iż uczestnicy postępowania A. i K. małżonkowie G. w 2011 roku złożyli w Sądzie Rejonowym w Płocku Wydział Zamiejscowy w S. wniosek w przedmiocie ustanowienia służebności przesyłu na działce objętej wnioskiem w niniejszej sprawie. Postępowanie w tym przedmiocie toczy się obecnie w Sądzie Rejonowym w Płocku Wydział Zamiejscowy w S. pod sygn. akt I Ns 236/11.

W związku z powyższym w sprawie należy wziąć pod uwagę zapis art. 175 k.c. zgodnie, z którym do biegu zasiedzenia stosuje się odpowiednio przepisy o biegu przedawnienia roszczeń (art. 121-124 k.c). Bieg ten może więc ulec zawieszeniu (art. 121 k.c.), jego zakończenie może ulec wstrzymaniu (art. 122 k.c.) oraz podlega przerwie (art. 123 k.c.).

Zgodnie z jednolitym orzecznictwem Sądu Najwyższego czynnością procesową (art. 123 § 1 pkt 1 k.c.), przerywającą bieg zasiedzenia, jest tylko takie działanie, które jest skierowane przeciwko posiadaczowi i jest akcją zaczepną bezpośrednio zmierzającą do pozbawienia go posiadania (vide: uchwałę SN z dnia 18 czerwca 1968 r., III CZP 46/68, OSNC 1969, nr 4, poz. 62; uchwałę SN z dnia 28 lipca 1992 r., III CZP 87/92, OSN 1993, z. 3, poz. 31; postanowienie SN z dnia 22 stycznia 2002 r., V CKN 587/00).

Nie ulega więc wątpliwości, iż w niniejszej sprawie, poprzez złożenie przez uczestników postępowania wniosku o ustanowienie służebności przesyłu doszło do skutecznego przerwania biegu zasiedzenia na rzecz (...) S.A. w K.. Tymczasem zgodnie z art. 124 § 1 k.c. po każdym przerwaniu przedawnienia biegnie ono na nowo. Tym samym w niniejszej sprawie, bieg zasiedzenia należy liczyć na nowo od dnia złożenia wniosku w przedmiocie ustanowienia służebności przesyłu. Wobec powyższego uznać należy, iż obecnie nie upłynął 30 letni okres zasiedzenia przewidziany w art. 172 k.c. w zw. z art. 9 ustawy z dnia 28 lipca 1990 roku o zmianie ustawy Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 55, poz. 321), wymagany do nabycia prawa władania nieruchomością w zakresie służebności odpowiadającej swą treścią służebności przesyłu energii elektrycznej.

W obliczu poczynionych ustaleń i rozważań, które doprowadziły do zmiany orzeczenia Sądu I instancji, w ten sposób, iż wniosek w przedmiocie zasiedzenia służebności został oddalony, odnoszenie się do pozostałych zarzutów apelacji Sąd Okręgowy uznał za bezprzedmiotowe.

Z przytoczonych względów, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. zmienił orzeczenie i orzekł jak w sentencji.

O kosztach postępowania odwoławczego rozstrzygnięto na mocy art. 520 § 2 kpc w zw. z § 12 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 7 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2002 r., Nr 163, poz. 1349 ze zm.) oraz uwzględniając koszty wskazane w załączonym przez pełnomocnika uczestników postępowania spisie kosztów (k. 252).